

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

набуває особливого значення. Протистояти дії негативних чинників можна удосконалюючи адаптивні механізми організму. Систематизовані фізичні навантаження – це один із основних засобів удосконалення адаптаційних механізмів людини [3].

Аналіз літературних джерел засвідчив, що особи різних соматотипів відрізняються за рівнем розвитку окремих фізичних якостей та за ступенем розвитку показників функціональної підготовленості [2]. У практиці спортивних тренувань доведено доцільність диференціювати тренувальні навантаження у відповідності до морфологічних особливостей спортсменів [4]. При проведенні фізкультурно-оздоровчих занять така технологія не набула широкого застосування, тому дана проблема досліджена фрагментарно.

Формулювання концепції фізкультурно-оздоровчих занять, яка включає положення про необхідність враховувати морфо-функціональні особливості окреслить шляхи підвищення їх ефективності. Розробка концептуальних моделей фізкультурно-оздоровчих занять різними видами рухової активності дозволить на їх основі розробляти програми занять, які враховують особливості адаптації осіб різних морфологічних типів. Такий підхід підвищить ефективність занять, що реалізується удосконаленням адаптивних механізмів, і як наслідок, покращенням фізичного здоров'я.

Література

1. Рогач І.М., Керецман А.О., Гаджега І.І. Огляд динаміки демографічної ситуації в Україні та її регіонах на фоні країн ЄС та світу: проблеми та перспективи. *Науково-практичний журнал для педіатрів та лікарів загальної практики – сімейної медицини. Проблеми клінічної педіатрії*, 2019. 2 (44): С. 49-56.

2. Савка В.Г., Радько М.М., Воробйов О.О. *Спортивна морфологія: навч. посіб.* Чернівці: Книги-XXI, 2007. 196 с.

3. Фурман Ю.М., Мірошніченко В.М., Драчук С.П. *Перспективні моделі фізкультурно-оздоровчих технологій у фізичному вихованні студентів вищих навчальних закладів.* Київ: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2013. 184 с.

4. Helena Liiv. *Anthropometry, body composition and aerobic capacity in elite Dance Sport athletes compared with ballet and contemporary dancers.* University of Tartu Press, 2014. 54 p.

Нетребя Марина,
кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

Хаджинова Ірина,

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Початкова школа закладає основи для подальшого розвитку особистості учнів, саме тому у цей період важливим є використання різноманітних форм роботи для формування у них стійкої мотивації до навчання. Одним із варіантів вирішення даної проблеми є впровадження в освітній процес ігрових технологій.

Важливо зазначити, що перехід від дошкільного дитинства, де провідною діяльністю виступає гра, до шкільного життя, де навчання відіграє вирішальну роль, необхідно використати у навчальних цілях. Визначення розвитку дитини показує, що психічні процеси розвиваються ефективніше під час гри, ніж під час інших видів освітньої діяльності. Тому використання ігор є основним способом залучення молодших школярів до активного навчання.

У психолого-педагогічній літературі «ігрові технології» визначають як технології, в основу яких покладена педагогічна гра, як вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду [1, с. 12]. Перевагами використання ігрових технологій у школі є:

- вивчення нової інформації у вигляді інтерактивних завдань;
- розвиток навичок критичного мислення та раціонального прийняття рішень;
- стимулювання творчості та сприяння розвитку уяви;
- підвищують мотивацію до навчання.

В залежності від мети діяльності ігри поділяються на наступні типи:

1. *Рольові ігри.* Ці ігри відіграють важливу роль у навчанні молодших школярів, оскільки вони дозволяють дітям відтворювати реальні ситуації та набувати досвіду практичного використання вивченого матеріалу. Це може бути роль лікарів, вчителів, пожежників, історичних персонажів тощо. Рольові ігри розвивають уяву та соціальні навички [3].

2. *Ігри на розвиток логіки і мислення.* Такі ігри для молодших школярів включають в себе різноманітні завдання та головоломки, лабіринти, кросворди, шахи та інші ігри, які сприяють розвитку когнітивних функцій та покращенню аналітичних навичок [4, с. 93].

3. *Творчі ігри.* До ігор цього типу входять малювання, ліплення, складання віршів чи оповідань, театралізовані ігри та інші види мистецтва. Творчі ігри спонукають учнів до співпраці та обговорення ідей у групі. Це сприяє розвитку навичок комунікації та співпраці.

4. *Ігри на розвиток емоційного інтелекту.* Емоційний інтелект включає в себе навички розуміння, виявлення та керування власними емоціями та емпатію до емоцій інших [2, с. 8-9]. Ігри, спрямовані на розвиток емоційного інтелекту, допомагають молодшим школярам розуміти та виражати свої власні емоції. Вони навчають дітей розрізняти різні почуття, надавати їм назви, ідентифікувати їх у себе та інших.

5. *Ігри на розвиток мовлення.* Такі ігри навчають дітей чітко та виразно висловлювати свої думки та ідеї. Вони вчать правильній артикуляції, лексичним навичкам та синтаксису, що є важливими компонентами вмінь ефективно спілкуватися. Ігри на розвиток мовлення сприяють розширенню словникового запасу та розвитку розуміння тексту, розвивають комунікативні навички учнів.

6. *Ігри на розвиток математичних навичок.* Ігри на розвиток математичних навичок надають можливість вивчати математику весело та цікаво, виконувати інтерактивні завдання, які спонукають до активного навчання, сприяють розвитку критичного мислення, логічного мислення та просторової уяви. Прикладами таких ігор можуть бути ігри на вивчення чисел, арифметики, геометрії та інших математичних концепцій.

Отже, ігрові технології в початковій школі різноманітні та допомагають розвивати різні аспекти особистості дитини. Вони роблять навчання цікавим, захоплюючим та ефективним. Обираючи відповідні ігри для навчання можна сприяти розвитку різних навичок та здібностей учнів, надаючи їм можливість вчитися та розвиватися через гру. З вищенаведеного, можемо виділити позитивні аспекти використання ігрових технологій в навчальному процесі: підвищення мотивації до навчання, розвиток креативного мислення, вивчення навичок співпраці та комунікації, застосування знань практичного спрямування, покращення аналітичних та проблемних навичок.

Література

1. Крупський Я.В., Михалевич В.М. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій : словник. Вінниця : ВНТУ, 2010. 72 с.

2. Розвиток цифрової компетентності педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти галузі знань 01 «Освіта» в системі відкритої післядипломної освіти: збірник освітньо-професійних програм / за заг. ред. С.П. Касьян, С.В. Антошук; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2019. 250 с.

3. Рольові ігри на уроках: дієве та веселе навчання. Практичні прийоми. *На Урок*. 2022. <https://naurok.com.ua/post/rolovi-igri-na-urokah-dieve-ta-vesele-navchannya>

4. Сударик О.С. Сутність поняття «ігрові технології» та їх класифікація. *Формування сучасної науки: методика та практика: матеріали I Міжнародної студентської наукової*

конференції (Т. 2), м. Кам'янець-Подільський, 29 жовтня, 2021 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2021. С. 91-94.

Присяжнюк Лариса,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

КОМПЕТЕНТІСНО ЗОРІЄНТОВАНИЙ ПІДРУЧНИК ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ОСНОВНІ ОРІЄНТИРИ У СТВОРЕННІ

Проголошені законом України «Про освіту» (2017) нові базові принципи освіти в Україні, впровадження Концепції «Нова українська школа» зумовили перегляд її змісту та форм організації. Суттєві трансформації торкнулися й вітчизняного підручникотворення. Очевидним стало те, що підручники, створені за традиційними підходами, які існували до 2018 року, не відповідають вимогам нових стандартів освіти та не в змозі забезпечити досягнення окреслених цими стандартами освітніх результатів – ключових та предметних компетентностей здобувачів освіти. Назріла потреба щодо зміни підходів до створення шкільного підручника в контексті їх відповідності концептуальним засадам Нової української школи.

Слід зауважити, що наукова педагогічна спільнота активно включилася в процес пошуку та розробки моделей компетентісно зорієнтованого шкільного підручника, про що свідчать наукові розвідки Н. Бібік, Я. Кодлюк, О. Онопрієнко, О. Савченко, О. Топузова, С. Трубачевої та ін. Окремий науковий доробок становлять праці дослідників, присвячені особливостям розробки сучасних підручників з окремих предметів чи інтегрованих курсів (Р. Арцишевський, О. Вашуленко, А. Гуз, Т. Мелещенко, О. Пишко, О. Пометун, К. Пономарьова, Т. Ремех та ін.). Утім, як демонструє практика сучасного підручникотворення, серед авторів підручників для закладів загальної середньої освіти нині відсутнє єдине, уніфіковане бачення компетентісно зорієнтованого підручника, що призводить до різночитань підходів щодо їх створення. А відтак, існує необхідність в окресленні єдиних вимог до навчальної книги, розробленої на засадах компетентісно зорієнтованого підходу, які дозволять вирішити цю проблему.

Слід зауважити, що на сьогодні шкільний підручник традиційно залишається основним засобом організації та управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів у процесі реалізації цілей і змісту навчання, досягнення визначених програмою освітніх